

Asia: VN/13333/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (valmistavan opetuksen lisäopetus ja aamu- ja iltapäivätoiminnan rahoitus)

Lausunnonantajan lausunto

Mitä mieltä olette perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksesta?

Hyvä ja tarpeellinen, etenkin perusopetuksen yläluokilla.

Onko perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus mielestänne tarpeellinen?

Tarpeellinen, erityisesti tilanteissa, joissa kielenhallinta voidaan osoittaa puutteelliseksi jollain havaintomenetelmillä / tutkimuksilla. Koulutuksen järjestäjän tulee määritellä (kuntakohtaisesti) opetussuunnitelman yhteydessä kuinka kielitaito tutkitaan sekä kriteerit, jolloin oppilas on oikeutettu valmistavan opetuksen lisäopetukseen. - Ellei näitä määritellä valtakunnallisesti asetuksella tai Opetushallituksen ohjeilla, mikä olisi tarpeen ja takaisi todennäköisimmin yhdenvertaisen palvelun. Koulutuksen järjestäjän tulee määritellä myös prosessi miten ja kuka/mikä taho päätökset tekee.

Onko perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksen rahoitusratkaisu toimiva?

Nykyinen valmistavan opetuksen rahoitusmalli on osoittautunut selkeäksi, joustavaksi ja perustuu toteumiin luotettavasti. Siirtyminen yksikköhintaiseen rahoitusmalliin sisältää seuraavia riskejä / huolenaiheita:

- yksikköhinta ei huomioi kustannuskehitystä
- yksikköhinta voi muuttua huomattavasti valtion talousarvion määrärahavarausten kohdentamisen myötä
- malli ei kannusta sinänsä tarpeellisen opetuksen järjestämiseen, mikä puolestaan voi vaarantaa maahanmuuttotasaisten oppilaiden jatko-opintomahdollisuudet ja työllistymisen

Onko teillä lausuttavaa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottamista koskevaan osuuteen esityksessä?

Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen enimmäismaksujen korottaminen johtaa kunnissa hyvin vaikeisiin arvovalintoihin. Yhtäältä hinnan korotukset voidaan nähdä välttämättöminä kuntatalouden kannalta, kun valtion rahoitus pienenee merkittävästi. Toisaalta hinnan korotukset kohdentuvat kipeimmin pienituloisiin perheisiin, joissa tarve kunnan järjestämän aamu- ja iltapäivätoiminnan tarjoama tuki on yleensä keskiarvoperhettä muutoinkin suurempi. Tämä puolestaan johtanee perheet hakemaan maksuvapautusta tai lasten osallistuminen aamu- ja iltapäivätoimintaan ei ole enää mahdollista.

Samaan aikaan Opetushallitus on antanut perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteisiin tarkennuksia liittyen tuen uudistukseen. Näillä haetaan lisää palvelun laatua ja kunnilla on entistä suuremmat velvoitteet huolehtia tuen toteutumisesta myös iltapäivähoidossa, mikä edellyttää lisäresursointia henkilöstöön. Lisäksi hyvinvointialueet eivät tee enää erityishuoltolain mukaisia päätöksiä vammaisten lasten aamu- ja iltapäivähoidosta, vaan arvioivat josko kunnan tarjoama hoito olisi riittävä tukemaan lasta. Kokonaisuutena edellä kuvatut asiat näyttäytyvät tavoitteiltaan ristiriitaisina pyrkimyksinä.

Onko teillä lausuttavaa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen indeksisäännöstä koskevaan osuuteen esityksessä?

-

Onko teillä muuta lausuttavaa esitysluonnoksesta (esim. vaikutusarvioinnit)

Lakiesityksen s. 25 § 20 g (Opetusryhmien muodostaminen) muutoksilla olisi suuri kielteinen vaikutus perusopetuslain tuen uudistamisen toteuttamiselle: uudistuksen yhtenä tarkoituksena on ollut opetusryhmien muodostaminen inklusiivisten periaatteiden mukaisesti ts. tuki rakennetaan sinne, missä lapsi jo on.

Ehdotuksen mukaan esiopetuksessa erityisopettajan erityisryhmässä saa olla enintään 10 oppilasta tai enintään 6 lain 20i 2. mom. tarkoitetussa opetuksessa olevaa oppilasta. On huolestuttavaa, että tämä voi johtaa erityisryhmien muodostamiseen jo esiopetuksessa, mikä on omiaan lisäämään segregaatiokehitystä. Ehdotuksessa aikuisten ammatillinen edunvalvonta näyttäisi syrjäyttävän lapsen edun.

Lausvaara Jari
Riihimäen kaupunki - Sivistyksen ja hyvinvoinnin toimiala.